

Daralan ekonomi kırılmanın eşğinde

İMALAT sanayiinde faaliyetler 13 aydır düşüştü. Sanayi üretimi de son yedi aydır daralıyor. Döviz kurlarında yaşanan dalgalanma ve faizlerin yüksek olması iş dünyasını tedirgin ediyor. Uzmanlara göre, Borsa 87 bin 600 seviyesinin altına düşerse ekonomide büyük bir kırılma yaşanacak.

» **RECEP ERÇİN'in haberi 6'da**

Üretim yedi aydır daralıyor eşik kırılırsa kriz ağırlaşacak

İmalat sanayisinde faaliyetler 13 aydır düşüştü. Sanayi üretimi dipten dönse de son yedi aydır daralıyor. Uzmanlara göre, Borsa'da 87 bin 600 seviyesi kırılırsa 'büyük bir ekonomik kriz' içerisindeyiz demektir!

RECEP ERÇİN

ÜRETİMDEKİ daralma sürüyor. Dün açıklanan Mart 2019 sanayi üretim verisine göre söz konusu ayda üretim geçen yılın aynı aya kıyasla yüzde 2.2 azaldı. Böylece 2018'in Eylül ayından bu yana üretimdeki daralma sürdü. Son yedi aylık üretim düşüşü ortalama yüzde 5.8 oldu. Aralık 2019'de yüzde 9.9 olan daralmanın martta 2.2'e inmesi, sanayi üretiminde dibe inişin bittiğinin göstergesi. Ancak aylık bazda toparlanma olsa da henüz yıldan yıla üretim kıyaslamasında bir iyileşmeden söz edemiyoruz.

AYLIK VERİ YANILTMASINI!

TÜİK verilerine göre sanayi üretimi mart ayında bir önceki aya göre yüzde 2.1 artış gösterdi. Ağustos-Aralık 2018 döneminde aylık düzeyde üst üste beş ay düşen üretim, Ocak-Mart 2019 döneminde pozitifte döndü. Ocakta aralık ayına göre yüzde bir artan üretim, şubatta yüzde 1.4 ve martta yüzde 2.1 ile yukarı yönlü bir seyir izledi. Fakat gerek **İstanbul Sanayi Odası (İSO)** tarafından açıklanan İmalat PMI anketine gerekse MÜSİAD'ın açıkladığı SAMEKS anketine göre üretimde faaliyetler daralma sinayali veriyor. İSO PMI'nın son açıklanan nisan ayı anketine göre son 13 aydır imalatta işler durgun ve gelecek döneme ilişkin de siparişlerde bir hareketlenme beklenmiyor.

ALT SEKTÖRLER ZAYIFLIYOR

Diğer yandan mart ayında aramalı ve sermaye mali imalatında yıllık bazda sırasıyla yüzde 5.6 ve yüzde 3.2'lik düşüş gözlemlendi. Yıllık genel sanayi üretiminde daha sert bir düşüş görülmesi imalatta toparlanmanın uzun süreceğine işaret ediyor. Bunun yanında dayanıklı tüketim malı üretimi yüzde 5.1, dayanıksız tüketim malı üretimi yüzde 0.6 ve enerji yüzde 3.5 arttı. Mobilya üretiminde yüzde 6.9, elektronik eşyada yüzde 12.6 ve giyimde yüzde 5.5'lik yıllık artışlar dikkat çekti. Ancak ana metal sanayiinde yüzde 16.5'lik ve makine imalatındaki yüzde 11.1'lik daralma ana sanayiide işlerin kötü gittiğini gösteriyor.

DALGALI SULARDAN YORGUN!

Üretim cephesinde süren durgunlukla birlikte döviz kurlarında yaşanan dalgalanma

ve faizlerin yüksek olması, iş dünyasını tedirgin ediyor. Pazar akşamı Ulusal Kanal'da yayınlanan Gündem Ekonomi programında açıklamalarda bulunan Moda ve Hazır Giyim Federasyonu Başkanı Hüseyin Öztürk, sanayicinin ve ihracatçının dalgalı kurdan yorulduğunu ifade etti. İşçilik dışında hemen her girdinin dövizle bağlı olduğunu hatırlatan Öztürk, verilen teşviklerin sadeleştirilmesinin faydalı olacağını bildirdi.

2008 KRİZİNE İŞARET VAR

GCM Yatırım Ekonomisti Enver Erkan, şu değerlendirmeyi yaptı: "İlerleyen çeyreklere ilişkin, ikinci çeyreğin ilk öncü göstergelerinin çok olumlu sinyal vermediğini ve finansal piyasalarda oluşan son durumun, özellikle Türk lirasındaki değer kaybının, ekonomik faaliyet açısından risk teşkil ettiğini belirttim. Eğer Türk lira-

sındaki dalgalanmanın ekonomik tahribat etkisini geçen seneki gibi yaşamazsak, toparlanma döngüsü sonraki çeyreklere yansiyebilir."

Alnus Yatırım tarafından dün geçen piyasaya notunda ise Borsa İstanbul'daki değer kaybına işaret edilerek, Borsa'nın krizi fiyatladığı belirtildi. Notta, şu satırlara yer verildi: "Borsalar geleceğin fiyatlandığı birer gösterge olarak kabul edilir. Genelde şirket hisseleri için bir yıl sonrası için hedef fiyatlar hesaplanır. Yabancıların yoğun satışı gelirse ve 87 bin 600 seviyesi aşağı geçilirse büyük bir ekonomik krizin içindeyiz demektir. Bu durum tüm TL varlıklarını da negatif etkileyecektir. Niye "büyük" diyoruz, çünkü 20 yılda ne krizler atlattık, hiç birinde bu destek seviyeleri aşağı geçilmedi. Sadece 2008 küresel büyük krizde kırıldı."

MM | HABERLER

Türkiye'nin ihracat iklimindeki iyileşme sürüyor

Martta 52,3 seviyesinde gerçekleşen **ISO Türkiye** İhracat İklimi Endeksi iyileşmeye işaret etti. Söz konusu iyileşme, Orta Doğu pazarlarında güçlenen talebin Avrupa'daki yavaşlama işaretlerini telâfi etmesinden kaynaklandı.

Türkiye imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen öncü gösterge olan **Istanbul Sanayi Odası (ISO) Türkiye** İhracat İklimi Endeksi'nin 2019 yılının mart dönemi sonuçları açıklandı. Eşik değer olan 50,0'nin üzerinde ölçülen tüm rakamların ihracat ikliminde iyileşmeye, altındaki değerlerin bozulmaya işaret ettiği mevsimsel etkilerden arındırılmış olarak açıklanan verilere göre; şubat 52,4 olarak ölçülen endeks, martta da aynı iyileşme seyrini sürdürerek 52,3 seviyesinde gerçekleşti.

Endeks, imalatçıların ihracat pazarlarından gelen talepte güçlü ve yakın dönem trendleriyle uyumlu bir iyileşmeye işaret etti. Türk imalatçıların ihracat koşulları mart ayında belirgin bir şekilde iyileşti. Bu durum, Orta Doğu pazarlarında güçlenen talebin Avrupa'daki yavaşlama işaretlerini telâfi etmesinden kaynaklandı. Ayrıca, Çin'in büyüme görünümünde de yılın ilk çeyreğinin sonunda iyileşme gerçekleşti.

BAE ve Suudi Arabistan genel iyileşmeyi destekledi

Mart ayında ekonomik aktivitenin en hızlı artış kaydettiği iki ülke; Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri oldu. Her iki ekonomide de büyüme önceki aya göre ivme kazandı. Türk imalat sanayii ihracat pazarının yaklaşık yüzde 3,5'ini oluşturan söz konusu iki ülke, ihracat iklimindeki genel iyileşmeyi destekledi. Ancak, imalatçıların en büyük ihracat pazarı olan Almanya'da talebin zayıfladığına yönelik işaretler de devam etti. Ekonomik aktivite genişlemeyi sürdürmesine rağmen, imalat üretimindeki düşüşle birlikte büyüme son altı yılın en düşük hızında gerçekleşti. Avrupa'nın diğer bölgelerinde de zayıflama kaydedildi. İngiltere'nin üretimi mart ayında değişim göstermezken; Fransa'da ekonomik aktivite son dört ayın üçünde düşüş sergiledi. Diğer ekonomilerde ise, büyümenin yeniden toparlandığı yönünde işaretler oldu. İspanya ve Hollanda'da üretim artışı şubat ayına göre hızlandı.

ABD'de ekonomik aktivite halen güçlü

ABD'de ekonomik aktivite bir önceki aya kıyasla yavaşlamakla birlikte güçlü hızda artmaya devam etti. Dünyanın ikinci en büyük ekonomisi olan Çin'deki aktivitenin mart ayında Haziran 2018'den beri gözlenen en yüksek hızda artması, ülkenin talebinde toparlanma işaretleri olduğunu gösterdi. Çin talebinde son dönemde gözlenen zayıflık, Asya'daki çoğu bölgenin yavaşlamasında kısmen etkili olmuştur. Bu nedenle, büyümenin yeniden canlanması küresel ticaret için olumlu bir işaret oldu. Öte yandan, Çin pazarı Türkiye imalat sektörü ihracatının yaklaşık yüzde 1'ini oluşturuyor.

Diğer BRIC ekonomilerinin (Brezilya, Rusya, Hindistan) tümünde ekonomik aktivite büyüme kaydederken; gelişen piyasalar 2019 ilk çeyreğinin sonunda genel olarak gelişmiş piyasalardan daha iyi performans gösterdi.

Harker: "Pazar çeşitliliğinin önemini ortaya koydu"

2019'un ilk çeyreğinin sonundaki gelişmelerin, Türk imalatçıların ihracat pazarlarının coğrafi açıdan çeşitli olmasının önemini ortaya koyduğunun altını çizen IHS Markit Direktör Yardımcısı Andrew Harker, "Mart ayında Avrupa'dan gelen talepte zayıflık sürerken; bu boşluğu Birleşik Arap Emirlikleri ve Suudi Arabistan'daki aktivitenin ivme kazanmasıyla birlikte Orta Doğu pazarları kapattı. Çin'deki talebin iyileştigiğine yönelik belirtiler kalcılaşmaya başladı ve küresel ticaretin canlanmasına yardımcı olursa, Türk ihracatçıları Orta Doğu'daki güçlü seyre ek olarak batı ekonomilerinden de daha olumlu bir talep tablosuyla karşılaşılabiliyor" diye konuştu. ■